Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
04.06.2020 klo 9:00-11:00 / O 42/2020 vp. / Asiantuntijapyyntö

Lausunto luonnonsuojelulainsäädännön kehittämisestä rauhoitettujen lajien aiheuttamien vakavien vahinkojen estämiseksi ja korvaamiseksi

Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa.

Säädöstausta valkoposkihanheen liittyen:

> Valkoposkihanhi kuuluu lintudirektiivin I-liitteeseen, jolloin lajin yksilöiden pyyntiä voidaan harjoittaa lintudirektiivin 9 artiklan mukaisin poikkeusjärjestelmin. Artikla lausunnon lopussa.
>
> Lintudirektiivin 9 artikla mahdollistaa 1 a. kohdan perusteella kansallisen poikkeamisen Suomen nykyisessä haittatilanteessa direktiivin I-liitteen rauhoituksesta, josta päättämisestä Suomen lainsäädännön mukaan vastaa Ympäristöministeriö ja päätökset tekee Ympäristöministeriön alainen ELY-keskus.

Aiempi valmistelutyö Suomessa:

> Muistiossa (Nikula MMM ja Hyvärinen YM) (EDK-2018-AK-197877) 18.6.2018, todetaan pohdintaa vaihtoehdoista -kohdassa seuraavaa:
>
> ” *Ympäristöministeriö katsoo, että jos lajeihin haluttaisiin vaikuttaa nykyistä luonnonsuojelulain poikkeamislupakäytäntöä joustavammin, on mahdollista harkita suojametsästystä metsästyslain piirissä lintudirektiivin 9 artiklan puitteissa.*
> *Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että suojametsästys tulisi toteuttaa luonnonsuojelulain piirissä, jolloin vahinkoja voitaisiin edelleen tarvittaessa korvata*."

METSÄSTÄJÄLIITTO
KOTI KAIKILLE METSÄSTÄJILLE

Käytännöt Ruotsissa ja Tanskassa valkoposkihanheen liittyen:

Ruotsissa ja Tanskassa valkoposkihanhen suojametsästys on sallittu lintudirektiivin 9 artiklan perusteella. Virossa, Ruotsissa ja Tanskassa valkoposkihanhia on ammuttu jo vuosia merkittäviä määriä peltovahinkojen välttämiseksi. Virossa valkoposkihanhisaalis vuonna 2018 oli 4 474 lintua, Ruotsissa vuonna 2016 ammuttiin noin 2 000 ja Tanskassa vuonna 2018 noin 16 000 yksilöä.
Tanskassa valkoposkihanhelle on metsästysajat, mukaan lukien keväinen pyynti: 1.1-29.2, 1.3-31.5 ja 1.9-31.12.
Ruotsissa pyynti on sallittua tietyissä kunnissa vahinkojen estämiseksi ja metsästysoikeuden haltija saa harjoittaa metsästystä 21.8-15.11 ja niiden ehtojen puitteissa, jotka määrätään tarkoitukseen säädetyssä asetuksessa. Ruotsissa on lisäksi käsittelyssä säädösmuutos, jossa Naturvårdsverket ehdottaa, että valkoposkihanhien suojametsästystä koskeva mahdollisuus laajennettaisiin koskemaan koko Ruotsia ja olemaan voimassa vuoden ympäri.

Suomen Metsästäjäliiton esitys:

Metsästäjäliitto pitää valkoposkihanhitilanteeseen puuttumista jo nykylainsäädännöllä täysin mahdollisena, mikäli näitä mahdollisuuksia käytettäisiin. Kyse on Ympäristöministeriön halusta, ei lainsäädännöstä. Siksi liitto esittää, että valtio käyttää ohjausvaltaansa ja määrää Ympäristöministeriön ohjeistamaan ELY-keskusta myöntämään valkoposkihanhille pyyntilupia matalalla kynnyksellä ilman merkittävästi pyyntiä vesittäviä erityisehtoja. Niin sanottua suojametsästystä, eli vahinkojen syntymisen estämiseksi tai vähentämiseksi tähtäävää pyyntiä, on toteutettu Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa jo joitakin vuosia.

Metsästäjäliitto esittää, että suojametsästykselle määritellään selkeät pyyntiajat, jotta vahinkokohteilla voidaan toteuttaa suojametsästystä ilman erillisiä yksittäisiä raskaita luvanhakumenettelyitä, joiden käsittelyaikana vahingot lisääntyvät. Suojametsästystä tulisi voida harjoittaa myös keväällä Tanskan mallin mukaisesti, jolloin valtaosa vahingoista syntyy. Sama menettely sopii hyvin käytettäväksi yhtä lailla esimerkiksi merimetsolle vahinkokohteiden suojelemiseksi ja erityisesti makean veden alueilla lohikalakantojen säilyttämiseksi.

(Kinturinkuja 4), PL 91
11101 Riihimäki, Finland

metsastajaliitto.fi
jahtimedia.fi

Valkoposkihanhien aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi on laajasti yritetty useita erilaisia hanhia vahingoittamattomia tapoja lähes tuloksetta, joten suojametsästyksen aloittamiselle on vankat perusteet.

Lintudirektiivin 9 artikla on tarkoitettu mahdollistamaan suojametsästystä juuri tällaisessa tilanteessa, jota viljelijät joutuvat Suomessa kokemaan.

Muuta asiaan liittyvää:

Metsästäjäliitto pitää tärkeänä ja eettisenä, että saalis hyödynnetään. Pyydetyn yksilön haaskaaminen kokonaisuudessaan hävittämällä (ensimmäinen syksyksi myönnetty poikkeuslupa ampumiseen) on vastoin selviä eettisiä periaatteita, joita metsästykseen kuuluu. Jos metsästäjän ei jostain perustellusta syystä haluta voivan hyödyntää saalista, tulee saaliista saatava liha voida lahjoittaa esimerkiksi kunnalle kunnan ruokapalveluihin. Lihan hyödyntämisestä huolimatta hanhi voidaan jättää lisäksi pelokkeeksi pellolle. Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa liha hyödynnetään. Nyt myönnetyissä poikkeusluvissa velvoitetaan haaskaamaan liha se hautamaalla: Tämä on omaa Suomessa syntynyttä päätöksentekoa.

Metsästäjäliitto katsoo, että valkoposkihanhen pyynnistä tulee vastata edelleen Ympäristöministeriö, koska metsästettävänä riistalajina haitankärsijät eivät saisi nykyisiä korvauksia ilman merkittäviä lakimuutoksia korvausmenettelyihin MMM:lle.

Liitto katsoo, että vahingoista tulee saada korvauksia siitä huolimatta, että vahinkoalueella sallittaisiin suojametsästys. Korvausmäärä vähenee vahinkojen vähetessä.

Kansallisen luonnonsuojelulainsäädännön kehittäminen

Metsästäjäliitto katsoo, että Suomen luonnonsuojelulainsäädäntöä tulee muuttaa kaksisuuntaiseksi ja joustavaksi. Tälle on merkittävä tarve, kuten valkoposkihanhitilanne osoittaa. Nykyiset säädökset ovat joustamattomia, koska suojelun piiriin otetun lajin runsastuttua mekanismia toiseen suuntaan ei ole. Tilanne aiheuttaa suojelun hyväksyttävyyden vähenemistä. Sama ongelma on paitsi lajien suojelussa, myös elinympäristöjen suojelussa, jossa Etelä-Suomeen perustettavalle suojelualueelle pitää luonnonsuojelulainsäädännön vuoksi pääsääntöisesti metsästys rajata pois, vaikka suojeltava alue olisi pienialainen ja kohde

kallio, vanhaa puustoa, suo, kasvilaji tai muu, täysin metsästykseen liittymätön asia. Nykymenettely aiheuttaa suotta metsästysalueiden sirpaloitumista ja sen kautta suojelualueiden perustamisen hyväksyttävyyden vähenemistä, vaikka luonnon erityispiirteiden säilyttäminen on kaikkien intresseissä.

Metsästys on luonnon kestävää käyttöä, kuten marjastus, sienestys ja kalastuskin. Metsästyksen rajaaminen edellä mainitun kaltaisilla suojelukohteilla on perusteetonta ja siksi luonnonsuojelulakia tulisi muuttaa siten, että metsästys on muuallakin, kuin Pohjois-Suomeen perustettavilla suojelualueilla pääsääntöisesti sallittua. Tällöin metsästyksen rajoittamisen olisi perusteltua ja kohdistuisi vain tarpeelliseen osaan. Tämä lisäisi merkittävästi suojelualueiden hyväksyttävyyttä. Tämä vähentää myös ennalta tuntemattomien muutosten aiheuttamien poikkeuslupamenettelyiden tarvetta, jos suojeltava asia vaarantuu jonkin eläinlajin vuoksi.

Metsästäjäliitto on myös kiinnittänyt huomiota ympäristöhallinnon tapaan todeta suojelualueella sallitun muutaman lajin metsästyksen tai pelkän hirvenajon sallimisen tarkoittavan harhaanjohtavasti, että metsästys olisi alueella sallittua, vaikka todellisuudessa lähes kaikki metsästys olisi kiellettyä.

Hyvä ja toimiva esimerkki onnistuneesta lajiensuojelusta on Maa- ja metsätalousministeriön adaptiivinen rauhoitussääntely, jossa riistalajien metsästysaikoja, pyyntimääriä ja rauhoituksia tehdään kannanvaihtelun mukaisesti ja lajien runsastuessa rauhoituksia yhtä lailla puretaan. Tämä kannustaa aktiiviseen luonnon- ja riistanhoitoon.

EU-suojelusääntely

Metsästäjäliitto kannustaa Suomen valtiota omalta osaltaan vaikuttamaan siihen, että lintu- ja luontodirektiiviä muutettaisiin adaptiiviseen suuntaan. Direktiivien lajiliitteiden muuntelua ei niinkään tarvita, vaan säädösten joustavoittamista ja kaksisuuntaisuuden lisäämistä.

Lintudirektiivin 9 artikla:

1. Jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa 5–8 artiklasta seuraavin perustein:

a) — kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, — lentoturvallisuuden turvaamiseksi, — viljelmille, kotieläimille, metsille,

kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, — kasviston ja eläimistön suojelemiseksi;

b) tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen;

c) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa poikkeuksissa on mainittava: a) lajit, joita poikkeukset koskevat; b) pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät; c) vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää; d) viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä; e) suoritettavat tarkastukset.

3. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle vuosittain kertomus 1 ja 2 kohdan soveltamisesta.

4. Komissio varmistaa käytettävissään olevan tiedon ja erityisesti sille 3 kohdan mukaisesti toimitetun tiedon perusteella jatkuvasti, että 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten seuraukset eivät ole ristiriidassa tämän direktiivin kanssa. Komissio tekee tähän liittyen aiheelliset aloitteet.

Liitteet:

Liite 1. Muistio Ruotsissa ja Tanskassa tapahtuvasta pyynnistä, Pontus Baarman.

Liite 2. Ruotsin Naturvårdsverketin selvitys

Naturvårdsverket on 31.1.2020 julkaissut selvityksen metsästysajoista (Jakttidsöversyn 2019/2020, asia nro NV-08122-18). Selvityksen sivut 72-75 sisältävät perustelut metsästysasetuksen 26 §:n mukaiseen suojametsästykseen. Sivut 82-84 sisältävät ehdotukset ja perustelut valkoposkihanhiin liittyen.

Riihimäellä 3.6.2020

(Kinturinkuja 4), PL 91
11101 Riihimäki, Finland

metsastajaliitto.fi
jahtimedia.fi

METSÄSTÄJÄLIITTO
KOTI KAIKILLE METSÄSTÄJILLE

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

Jaakko Silpola
Toiminnanjohtaja

Teemu Simenius
Järjestöpäällikkö

(Kinturinkuja 4), PL 91
11101 Riihimäki, Finland

metsastajaliitto.fi
jahtimedia.fi